WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 22 grudnia 2008 r. *

W sprawie C-333/07

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez cour administrative d'appel de Lyon (Francja) postanowieniem z dnia 12 lipca 2007 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 17 lipca 2007 r., w postępowaniu

Société Régie Networks

przeciwko

Direction de contrôle fiscal Rhône-Alpes Bourgogne,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, P. Jann, C.W.A. Timmermans (sprawozdawca), K. Lenaerts, A. Ó Caoimh i J.C. Bonichot, prezesi izb, K. Schiemann, P. Kūris, E. Juhász, L. Bay Larsen i P. Lindh, sędziowie,

* Język postępowania: francuski.

rzecznik generalny: J. Kokott,
sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 30 kwietnia 2008 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu spółki Régie Networks przez B. Geneste'a oraz C. Medinę, adwokatów,

— w imieniu rządu francuskiego przez G. de Berguesa oraz B. Messmera, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez J.P. Keppenne'a oraz B. Martenczuka, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 26 czerwca 2008 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy ważności decyzji Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 10 listopada 1997 r. o niewnoszeniu zastrzeżeń wobec zmiany systemu pomocy na rzecz lokalnych stacji radiowych (pomoc państwa nr N 679/97 — Francja) (zwanej dalej „sporną decyzją"), w związku z wydaniem której opublikowano zwięzłe zawiadomienie w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* (Dz.U. 1999, C 120, s. 2).

2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania dotyczącego skargi wniesionej przez spółkę Régie Networks (zwaną dalej „Régie Networks"), spółkę prawa francuskiego, której przedmiotem było żądanie zwrotu kwoty zapłaconej przez tę spółkę tytułem opłaty parafiskalnej za 2001 r. od reklamy emitowanej drogą radiową i telewizyjną.

Ramy prawne

3 Artykuł 80 loi n° 86-1067, du 30 septembre 1986, relative à la liberté de communication (ustawy nr 86-1067 z dnia 30 września 1986 r. w sprawie wolności komunikacji, JORF z dnia 1 października 1986 r., s. 11755) w brzmieniu ustalonym art. 25 ustawy nr 89-25 z dnia 17 stycznia 1989 r. (JORF z dnia 18 stycznia 1989 r., s. 728) i art. 27 ustawy nr 90-1170 z dnia 29 grudnia 1990 r. (JORF z dnia 30 grudnia 1990 r., s. 16439) stanowi:

„Zgodnie z przepisami ustanowionymi w dekrecie Conseil d'État [Rady Stanu] zostanie udzielona pomoc na rzecz posiadaczy koncesji na świadczenie usług radiowych, których przychody komercyjne pochodzące z emitowanych na antenie przekazów mających charakter reklamy znaku towarowego lub sponsora są niższe niż 20% całkowitego obrotu.

W celu finansowania tej pomocy pobierany będzie podatek od przychodów pochodzących z reklam emitowanych drogą radiową i telewizyjną.

Przy ustalaniu górnej granicy określonej w akapicie pierwszym niniejszego artykułu nie są uwzględniane wynagrodzenia otrzymywane za usługi radiowe w związku z przekazami emitowanymi w celu udzielenia pomocy działaniom zbiorowym lub użyteczności publicznej".

4 Zgodnie z art. 1 décret n° 97-1263, du 29 décembre 1997, portant création d'une taxe parafiscale au profit d'un fonds de soutien à l'expression radiophonique (dekretu nr 97-1263 z dnia 29 grudnia 1997 r. w sprawie ustanowienia opłaty parafiskalnej na rzecz funduszu pomocy dla radiofonii, JORF z dnia 30 grudnia 1997 r., s. 19194):

„Począwszy od dnia 1 stycznia 1998 r. wprowadza się na okres pięciu lat parafiskalną opłatę od reklamy emitowanej drogą radiową i telewizyjną [(zwaną dalej „opłatą od sprzedaży czasu reklamowego")] w celu finansowania funduszu pomocy na rzecz posiadaczy koncesji na świadczenie usług radiowych, których przychody komercyjne pochodzące z emitowanych na antenie przekazów mających charakter reklamy znaku towarowego lub sponsora są niższe niż 20% całkowitego obrotu.

Opłata ta ma na celu udzielenie wsparcia radiofonii”.

5 Artykuł 2 tego dekretu stanowi:

„Podstawą obliczenia wysokości opłaty są kwoty zapłacone przez reklamodawców za emisję ich przekazów reklamowych przeznaczonych na terytorium francuskie, nieobejmujące wynagrodzenia pośredników i podatku od wartości dodanej.

Opłata jest należna od osób, które zajmują się sprzedażą tych przekazów reklamowych.

Stawki opodatkowania ustalane są w drodze wspólnego rozporządzenia ministrów właściwych ds. budżetu i komunikacji progresywnie na podstawie kwartalnych przychodów podmiotów zobowiązanych do opłaty, przy zachowaniu następujących limitów:

[…]”.

6 Zgodnie z art. 3 dekretu nr 97-1263 wpływy netto z opłaty od sprzedaży czasu reklamowego wpłacane są na fundusz pomocy dla radiofonii (zwany dalej „FSER”), który prowadzony jest w księgach narodowego instytutu audiowizualnego jako indywidualny rachunek.

7 Artykuł 4 tego dekretu przewiduje, iż opłata ta jest obliczana, ustalana i ściągana na rachunek FSER przez direction générale des impôts (ogólną dyrekcję podatków) na podstawie tych samych przepisów oraz zgodnie z gwarancjami i pod groźbą sankcji, które mają zastosowanie do podatku od wartości dodanej.

8 Artykuły 7–20 dekretu nr 97-1263 zawierają przepisy dotyczące systemu pomocy, którą wypłaca narodowy instytut audiowizualny z wpłaconych na FSER wpływów netto z opłaty od sprzedaży czasu reklamowego.

9 Beneficjentami tej pomocy są posiadacze koncesji na świadczenie usług radiowych w rozumieniu art. 1 dekretu nr 97-1263 (zwani dalej „lokalnymi stacjami radiowymi").

10 Zgodnie z art. 7 dekretu nr 97-1263 pomoc jest, w miarę dostępnych środków, przyznawana przez komisję, której skład i regulamin wewnętrzny zostały uregulowane w art. 7 i 8–11 tego dekretu (zwaną dalej „komisją FSER").

11 Dekret nr 97-1263 przewiduje trzy rodzaje pomocy (zwanej dalej „pomocą dla radiofonii").

12 Ma ona przede wszystkim postać subwencji na zagospodarowanie, przyznawanej na warunkach określonych w art. 12 i 13 tego dekretu. Dodatek ten, ograniczony do kwoty 100 000 FRF, przyznaje się nowo zarejestrowanym lokalnym stacjom radiowym na podstawie przedstawionej przez nie dokumentacji.

13 Kolejnym rodzajem pomocy jest pomoc na wyposażenie, której szczegółowe warunki określone są w art. 14 dekretu. Pomoc ta, przydzielana na podstawie dokumentacji przedstawionej przez daną stację radiową, może zostać przyznana najwcześniej po upływie pięciu lat od przyznania subwencji na zagospodarowanie i tylko jeden raz w okresie pięciu lat. Jej wysokość nie może przekroczyć 50% zainwestowanej kwoty, a ponadto jest ona ograniczona do wysokości 100 000 FRF.

14 Jest nią wreszcie roczna pomoc operacyjna, której warunki przyznawania ustanowiono w art. 16 i 17 powyższego dekretu.

15 Zgodnie z art. 17 akapit pierwszy dekretu nr 97-1263:

„Kwota pomocy operacyjnej jest ustalana na podstawie tabeli stawek sporządzonej przez komisję [FSER] z uwzględnieniem wpływów ze zwyczajnej bieżącej działalności danej stacji radiowej, przed potrąceniem kosztów sprzedaży czasu reklamowego. Zostaje ona podana do wiadomości publicznej".

16 Artykuł 17 akapit drugi przewiduje, że kwota ta może zostać podwyższona o 60% ze względu na starania danej stacji radiowej podejmowane w celu zróżnicowania zasobów gospodarczych związanych bezpośrednio z jej działalnością nadawczą, działania na rzecz szkolenia zawodowego jej pracowników, działania w dziedzinie edukacji i kultury, udział we wspólnych działaniach dotyczących programów oraz jej starania w zakresie komunikacji społecznej na obszarze sąsiedztwa i integracji.

17 System pomocy dla radiofonii ustanowiony w drodze dekretu nr 97-1263, który ma zastosowanie w sprawie przed sądem krajowym, zastąpił systemy wprowadzone począwszy od dnia 1 stycznia 1983 r. na mocy różnych wcześniejszych dekretów, początkowo na okres dwóch lat, a następnie na okresy pięcioletnie.

18 System pomocy dla radiofonii przewidziany w art. 302 bis KD code général des impôts (kodeksu podatkowego), wprowadzony na podstawie art. 47 loi n° 2002-1572, du 30 décembre 2002, de finances pour 2003 (ustawy nr 2002-1575 z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie budżetu na rok 2003, JORF z dnia 31 grudnia 2002 r., s. 22025), zastąpił od dnia 1 stycznia 2003 r. na czas nieokreślony system wprowadzony dekretem nr 97-1263.

19 Ten nowy system został zmieniony od dnia 1 lipca 2003 r. przez art. 22 loi n° 2003-709, du 1er août 2003, relative au mécénat, aux associations et aux fondations (ustawy nr 2003-709 z dnia 1 sierpnia 2003 r. o patronacie, stowarzyszeniach i fundacjach, JORF z dnia 2 sierpnia 2003 r., s. 13277).

20 Zgodnie z art. 302 bis KD ust. 2 code général des impôts w brzmieniu ustalonym tą ustawą:

„Podstawą obliczenia wysokości opłaty są kwoty zapłacone przez reklamodawców za emisję ich przekazów reklamowych przeznaczonych na terytorium francuskie, nieobejmujące wynagrodzenia pośredników i podatku od wartości dodanej.

[…]”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

Decyzje Komisji dotyczące kolejnych systemów pomocy dla radiofonii

21 Decyzją z dnia 1 marca 1990 r. dotyczącą działania pomocowego nr N 19/90 Komisja poinformowała władze francuskie, że nie wnosi zastrzeżeń wobec wprowadzenia systemu pomocy dla radiofonii, zgłoszonego przez te władze na podstawie art. 93 ust. 3 traktatu EWG (później art. 93 ust. 3 traktatu WE, obecnie art. 88 ust. 3 WE).

22 Tak samo należy odczytywać decyzję Komisji z dnia 16 września 1992 r. w sprawie działania pomocowego nr N 359/92 dotyczącego projektu dekretu zmieniającego system pomocy dla radiofonii, który był przedmiotem wcześniejszej decyzji Komisji i został jej zgłoszony przez władze francuskie na podstawie art. 93 ust. 3 traktatu EWG.

23 W drugiej z wymienionych decyzji Komisja uznała, że mając na uwadze w szczególności same cechy charakterystyczne beneficjentów tej pomocy (małe stacje radiowe o zasięgu lokalnym), nie wydaje się, by mógł zostać wywarty wpływ na wewnątrzwspólnotową konkurencję i wymianę handlową w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem i że tym samym odstępstwo od zakazu pomocy można uzasadnić tym, że cele leżące w interesie publicznym, do których osiągnięcia zmierza taki system, są nadal aktualne.

24 Następnie w spornej decyzji Komisja poinformowała także władze francuskie, iż nie wnosi zastrzeżeń wobec projektu dekretu zmieniającego zatwierdzony uprzednio

system pomocy dla radiofonii, który władze te zgłosiły jej zgodnie z art. 93 ust. 3 traktatu WE, który został następnie przyjęty jako dekret nr 97-1263).

25 W decyzji tej Komisja uznała, że biorąc pod uwagę fakt, iż środki budżetowe przeznaczone na omawianą pomoc nie uległy zwiększeniu i że beneficjentami tej pomocy są stacje radiowe o zasięgu lokalnym, nie wydaje się, by mógł zostać wywarty wpływ na wewnątrzwspólnotową wymianę handlową w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem i że tym samym odstępstwo od zakazu pomocy można uzasadnić tym, że cele leżące w interesie publicznym, do których osiągnięcia zmierza taki system, są nadal aktualne.

26 Wreszcie decyzją z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie działania pomocowego nr NN 42/03 (dawniej N 725/02) Komisja nie wniosła zastrzeżeń wobec projektu ustawy zmieniającej system pomocy dla radiofonii zatwierdzony uprzednio w jego kolejnych wersjach na mocy trzech wyżej wymienionych decyzji, który został jej zgłoszony przez władze francuskie na podstawie art. 88 ust. 3 WE. Zmieniony w ten sposób system jest od tego czasu objęty art. 302 bis KD ust. 2 code général des impôts w brzmieniu ustalonym ustawą nr 2003-709.

27 W tej ostatniej decyzji Komisja podniosła, że opłata od sprzedaży czasu reklamowego, dzięki której finansowany jest omawiany system pomocy, jest uiszczana przez podmioty zajmujące się sprzedażą czasu reklamowego, a nie przez indywidualnych reklamodawców, na których fakturze opłata ta się zresztą nie pojawia.

28 Komisja stwierdziła również, że omawiana opłata ma zastosowanie wyłącznie do podmiotów zajmujących się sprzedażą czasu reklamowego mających siedzibę na terytorium Francji i że w związku z tym emisja przekazów reklamowych z zagranicy adresowanych do odbiorców we Francji nie podlega żadnej opłacie.

29 Co więcej, Komisja wzięła pod uwagę fakt, że z kolei podmioty zajmujące się sprzedażą czasu reklamowego mające siedzibę na terytorium Francji, które emitują reklamy adresowane wyłącznie do odbiorców za granicą, podlegają tej opłacie, w związku z czym jest ona zgodna z przepisami wspólnotowymi dotyczącymi opłat parafiskalnych służących finansowaniu systemu pomocy.

30 Ponadto w ocenie Komisji w związku z faktem, iż beneficjentami omawianego systemu pomocy są niekomercyjne stacje radiowe, których działalność ma charakter ściśle lokalny, system ten służy celowi leżącemu w interesie publicznym, gwarantując zachowanie pluralizmu mediów na płaszczyźnie lokalnej, i w małym stopniu wpływa na wewnątrzwspólnotową wymianę handlową.

31 W związku z powyższym Komisja uznała, że ów system — ułatwiający rozwój społecznej działalności nadawczej i niewpływający na wewnątrzwspólnotową wymianę handlową w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem — stanowi pomoc zgodną ze wspólnym rynkiem na podstawie art. 87 ust. 3 lit. c) WE.

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

32 Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu przedstawione w postanowieniu odsyłającym można streścić następująco:

33 Régie Networks będąca podmiotem, który sprzedaje czas reklamowy na lokalnych częstotliwościach należących do NRJ GROUP, uiściła kwotę 152 524 EUR z tytułu opłaty od sprzedaży czasu reklamowego, należnej za 2001 r.

34 Zażądała ona następnie od lokalnych organów podatkowych zwrotu powyższej kwoty. Jako że jej odwołanie zostało odrzucone w sposób dorozumiany, gdyż nie wydano decyzji w terminie przewidzianym prawem, wniosła ona skargę do tribunal administratif de Lyon.

35 Wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2006 r sąd ten odrzucił skargę Régie Networks. W związku z tym wniosła ona apelację do cour administrative d'appel de Lyon.

36 W postępowaniu przed sądem odsyłającym Régie Networks podniosła w pierwszej kolejności nieważność spornej decyzji z powodu niewystarczającego uzasadnienia.

37 Z jednej strony w decyzji tej nie uzasadniono tego, że sporny system pomocy należy do jednej z kategorii odstępstw przewidzianych w traktacie WE. Z drugiej strony Komisja nie zbadała w swej decyzji, czy sposób finansowania tego systemu — to jest opłata od sprzedaży czasu reklamowego — jest zgodny z traktatem i nie uzasadniła w sposób wyraźny swej oceny w tym zakresie, podczas gdy z orzecznictwa Trybunału wynika, że zbadanie tej kwestii jest nieodzowne do oceny zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem. Na poparcie powyższych twierdzeń Régie Networks przywołała wyrok z dnia 21 października 2003 r. w sprawach połączonych C-261/01 i C-262/01 van Calster i in., Rec. s. I-12249.

38 W drugiej kolejności Régie Networks podniosła, iż sporna decyzja została wydana z naruszeniem prawa. Jej zdaniem opłata od sprzedaży czasu reklamowego jest niezgodna ze wspólnym rynkiem z uwagi na fakt — uwzględniony zresztą przez Komisję w decyzji z dnia 28 lipca 2003 r. przywołanej w pkt 26–31 niniejszego wyroku — iż zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przywożone towary

i usługi powinny być zwolnione z wszelkich opłat podatkowych przeznaczonych na finansowanie systemu pomocy, z którego korzystają jedynie przedsiębiorstwa krajowe.

39 W trzeciej kolejności Régie Networks podniosła, że decyzja Komisji jest obarczona błędem w ocenie okoliczności faktycznych z uwagi na niezgodne z prawdą stwierdzenie Komisji, że środki budżetowe przeznaczone na omawiany system pomocy nie uległy zwiększeniu.

40 Régie Networks doszła w związku z powyższym do wniosku, iż jeśli Trybunał stwierdzi nieważność spornej decyzji, system pomocy, na którego wprowadzenie w życie wyrażona została zgoda w tej decyzji, będzie obarczony bezprawnością ab initio, której konsekwencją będzie niezgodność z prawem jego finansowania.

41 Sąd krajowy jest zdania, iż powyższe trzy zarzuty przedstawione przez Régie Networks poruszają poważne problemy, które podważają ważność spornej decyzji.

42 W tej sytuacji cour administrative d'appel de Lyon postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„[Czy sporna decyzja jest ważna] w zakresie jej uzasadnienia, w zakresie oceny zgodności z traktatem sposobu finansowania systemu pomocy dla [radiofonii] ustanowionego na okres 1998–2002 oraz w zakresie motywu opartego na braku zwiększenia środków budżetowych na sporny system pomocy?".

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

W przedmiocie dopuszczalności

43 Komisja jest zdania, że Trybunał nie może orzec w przedmiocie pytania dotyczącego ważności spornej decyzji, które postawił sąd krajowy, gdyż pytanie to nie ma żadnego związku z przedmiotem sporu w postępowaniu przed sądem krajowym, w którym chodzi o kwestię zgodności z prawem opłaty od sprzedaży czasu reklamowego.

44 Według Komisji opłata ta nie wchodzi w zakres zastosowania postanowień traktatu dotyczących pomocy państwa. Albowiem biorąc pod uwagę fakt, iż wysokość subwencji wypłacanych w ramach systemu pomocy dla radiofonii jest oderwana od wpływów z opłaty służącej ich finansowaniu, jako że kryteria ustalania kwot pomocy nie są w żaden sposób powiązane z wysokością wpływów z tej opłaty, omawiana opłata nie stanowi integralnej części tego systemu. Komisja przywołała w tym zakresie pkt 40 wyroku z dnia 27 października 2005 r. w sprawach połączonych od C-266/04 do C-270/04, C-276/04, od C-321/04 do C-325/04 Distribution Casino France i in., Zb.Orz. s. I-9481.

45 Zastrzeżenie to nie może zostać uwzględnione.

46 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pytania dotyczące wykładni prawa wspólnotowego, z jakimi zwrócił się sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny i którego prawidłowość nie podlega ocenie przez Trybunał, korzystają z domniemania znaczenia dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w trybie prejudycjalnym, o które wnioskował sąd krajowy, jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa wspólnotowego, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu w postępowaniu przed sądem krajowym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje elementami stanu faktycznego albo prawnego, które są konieczne do udzielenia użytecznej odpowiedzi na pytania, które zostały mu przedstawione (zob. podobnie wyrok z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawach połączonych od C-222/05 do C-225/05 van der Weerd i in., Zb.Orz. s. I-4233, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo).

47 Trybunał może w szczególności pozostawić bez rozstrzygnięcia pytanie prejudycjalne dotyczące oceny ważności aktu wspólnotowego, gdy jest oczywiste, że owa ocena, o której dokonanie wnosi sąd krajowy, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu w postępowaniu przed tym sądem (zob. w szczególności wyrok z dnia 10 stycznia 2006 r. w sprawie C-222/04 Cassa di Risparmio di Firenze i in., Zb.Orz. s. I-289, pkt 75 i przytoczone tam orzecznictwo).

48 W celu oceny dopuszczalności niniejszego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wystarczy stwierdzić, że nie można a priori wykluczyć istnienia powiązania między pytaniem prejudycjalnym w sprawie oceny ważności spornej decyzji wydanej w świetle postanowień traktatu dotyczących pomocy państwa i sprawą przed sądem krajowym mającą za przedmiot skargę Régie Networks, która domaga się zwrotu kwot zapłaconych za rok 2001 tytułem opłaty od sprzedaży czasu reklamowego, zaś zbadanie tej skargi wymaga dokonania oceny zgodności tej opłaty z prawem.

49 W każdym razie nie jest oczywiste, że owa opłata nie stanowi integralnej części systemu pomocy dla radiofonii.

50 W tym stadium analizy pytania prejudycjalnego wystarczy wskazać, iż nasuwa się raczej przeciwny wniosek, jako że rozpatrywane przepisy krajowe przewidują w sposób wyraźny, iż wpływy z opłaty od sprzedaży czasu reklamowego są przeznaczone na zasilanie FSER, który służy finansowaniu tej pomocy.

51 Choć na pierwszy rzut oka można uznać, że między opłatą i pomocą, dla finansowania której opłata ta została wprowadzona, istnieje tego rodzaju związek, nie można wykluczyć, że ewentualne stwierdzenie nieważności spornej decyzji może być konsekwencją niezgodności z prawem tej opłaty, co może powodować powstanie obowiązku zwrotu kwot zapłaconych jej tytułem.

52 W tych okolicznościach nie jest — przynajmniej w sposób oczywisty — pewne, że ocena ważności spornej decyzji, której dotyczy pytanie prejudycjalne, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu w postępowaniu przed sądem krajowym.

53 Komisja kwestionuje również dopuszczalność pytania prejudycjalnego, twierdząc, iż z ewentualnego orzeczenia wydanego w trybie prejudycjalnym stwierdzającego nieważność spornej decyzji nie musi koniecznie wynikać bezprawność opłaty i konieczność jej zwrotu.

54 Zdaniem Komisji z uwagi na jej wyłączną kompetencję do decydowania w kwestii zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem sąd krajowy może nakazać zwrot opłaty, z której finansowana jest pomoc zatwierdzona przez Komisję, jedynie w sytuacji, gdy stwierdzona nieważność ma taki charakter, iż nawet w przypadku wydania nowej decyzji pomoc ta musiałaby zostać uznana za sprzeczną ze wspólnym rynkiem.

55 To zastrzeżenie również należy oddalić.

56 Choć prawdą jest, że jeśli po ewentualnym wydaniu w trybie prejudycjalnym wyroku stwierdzającego nieważność spornej decyzji Komisja wyda nową decyzję, jej konsekwencją nie musi być konieczność uznania opłaty od sprzedaży czasu reklamowego za niezgodną z prawem, skoro nowa decyzja może również być pozytywna.

57 Niemniej jednak z tej jednej okoliczności nie wynika, że ocena ważności spornej decyzji, której dotyczy pytanie prejudycjalne, w sposób oczywisty nie ma żadnego związku z przedmiotem sporu w postępowaniu przed sądem krajowym i że w związku z tym Trybunał może zakwestionować dokonaną przez sąd krajowy ocenę znaczenia dla sprawy i konieczności złożenia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

58 Wręcz przeciwnie, jeżeli okaże się, iż rzeczywiście należy stwierdzić nieważność spornej decyzji, orzeczenie Trybunału o takiej treści może być w pełni użyteczne i istotne dla rozwiązania sporu przed sądem krajowym, gdyż zobowiązywałoby ono Komisję do ponownego zbadania systemu pomocy będącego przedmiotem sporu w postępowaniu przed tym sądem.

59 Ponadto nie można wykluczyć — zwłaszcza w zakresie, w jakim niektóre zarzuty Régie Networks dotyczą pewnych niezbadanych jeszcze przez Komisję aspektów tego systemu, ze względu na które byłby on niezgodny ze wspólnym rynkiem — że w konsekwencji tego ponownego badania Komisja dojdzie do wniosku, że omawiany system rzeczywiście musi zostać uznany za niezgodny ze wspólnym rynkiem, co — jak wskazano już w pkt 51 niniejszego wyroku — może pociągać za sobą bezprawność opłaty od sprzedaży czasu reklamowego i w konsekwencji powstanie obowiązku zwrotu kwot zapłaconych jej tytułem.

60 Tym samym na podstawie zastrzeżeń wysuniętych przez Komisję nie można obalić domniemania znaczenia dla sprawy, jakie towarzyszy wnioskom o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (zob. analogicznie w szczególności ww. wyrok w sprawie van der Weerd i in., pkt 22 i 23).

61 Z powyższych rozważań wynika, że pytanie prejudycjalne jest dopuszczalne.

Co do istoty sprawy

W przedmiocie ważności spornej decyzji w kontekście obowiązku uzasadnienia

62 W swym pytaniu, w zakresie w jakim dotyczy ono ważności spornej decyzji w aspekcie jej uzasadnienia, sąd krajowy zwraca się do Trybunału z pytaniem, czy powinna zostać stwierdzona nieważność spornej decyzji z powodu niewystarczającego uzasadnienia, skoro z jednej strony nie uzasadniono w niej tego, że system pomocy należy do jednej z kategorii odstępstw przewidzianych w art. 92 ust. 3 traktatu WE, a z drugiej strony w decyzji tej Komisja nie zbadała, czy sposób finansowania tego systemu pomocy — to jest opłata od sprzedaży czasu reklamowego — jest zgodny z traktatem, i nie uzasadniła w sposób wyraźny swej oceny w tym zakresie.

63 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem uzasadnienie, jakiego wymaga art. 190 traktatu WE (obecnie art. 253 WE), powinno być dostosowane do charakteru aktu i przedstawiać w sposób jasny i jednoznaczny rozumowanie instytucji, która wydała akt, pozwalając zainteresowanym poznać podstawy podjętej decyzji, a właściwemu sądowi dokonać jej kontroli. Wymóg uzasadnienia należy oceniać w odniesieniu do konkretnej sytuacji, w szczególności do treści aktu, charakteru powołanych argumentów, a także

interesu, jaki w uzyskaniu informacji mogą mieć adresaci aktu lub inne osoby, których dotyczy on bezpośrednio i indywidualnie. Nie ma wymogu, by uzasadnienie wyszczególniało wszystkie istotne okoliczności faktyczne i prawne, ponieważ ocena, czy uzasadnienie aktu spełnia wymogi art. 190 traktatu WE, winna opierać się nie tylko na jego brzmieniu, ale także uwzględniać okoliczności jego wydania, jak również całość przepisów prawa regulującego daną dziedzinę (zob. w szczególności wyroki: z dnia 15 kwietnia 2008 r. w sprawie C-390/06 Nuova Agricast, Zb.Orz. s. I-2577, pkt 79; z dnia 1 lipca 2008 r. w sprawach połączonych C-341/06 P i C-342/06 P Chronopost i La Poste przeciwko UFEX i in., dotychczas nieopublikowany w Zbiorze, pkt 88 i przytoczone tam orzecznictwo).

64 Jeśli chodzi po pierwsze o charakter omawianego tu aktu, sporna decyzja została wydana w ramach wstępnego etapu badania pomocy przewidzianego w art. 93 ust. 3 traktatu WE, którego jedynym celem jest umożliwienie Komisji wyrobienia sobie pierwszej opinii na temat częściowej lub całkowitej zgodności spornej pomocy ze wspólnym rynkiem, bez konieczności wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego przewidzianego w ust. 2 tego postanowienia, które z kolei ma na celu umożliwienie Komisji zebrania wszelkich informacji o całości danych dotyczących danej pomocy (zob. podobnie w szczególności ww. wyrok w sprawie Nuova Agricast, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo).

65 Decyzja taka, która jest wydawana w krótkim terminie, powinna zawierać jedynie powody, dla których Komisja uważa, iż nie stoi w obliczu poważnych trudności w zakresie oceny zgodności danej pomocy ze wspólnym rynkiem (wyrok z dnia 15 czerwca 1993 r. w sprawie C-225/91 Matra przeciwko Komisji, Rec. s. I-3203, pkt 48).

66 Jeżeli chodzi w drugiej kolejności o kontekst spornej decyzji, jak wynika z pkt 21–23 niniejszego wyroku, została ona wydana w następstwie dwóch innych pozytywnych decyzji wydanych w odniesieniu do poprzednich systemów pomocy dla radiofonii, co

do istoty niczym nieróżniących się od systemu będącego przedmiotem spornej decyzji, które również zostały wcześniej zgłoszone Komisji przez władze francuskie. Sporna decyzja zawiera zresztą wyraźne odniesienie do faktu zbadania i zatwierdzenia przez Komisję systemu pomocy poprzedzającego system, którego ta decyzja dotyczy i który miał w założeniu zastąpić poprzedni system.

67 Okoliczność ta tłumaczy także zwięzłą formę uzasadnienia spornej decyzji.

68 Właśnie w świetle powyższych ustaleń należy zbadać szczegółowe zarzuty dotyczące naruszenia obowiązku uzasadnienia skierowane przeciwko tej decyzji.

69 Omawiana decyzja zawiera uzasadnienie, w którym wskazano, iż „zważywszy, że przeznaczone środki budżetowe nie uległy zwiększeniu oraz że beneficjentami tej pomocy są stacje radiowe o zasięgu lokalnym, nie wydaje się, aby mógł zostać wywarty wpływ na wewnątrzwspólnotową wymianę handlową w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem […], oraz że w związku z tym można uzasadnić odstępstwo od zakazu pomocy trwałością celów leżących w interesie publicznym, do których osiągnięcia zmierza tenże system".

70 Uzasadnienie to jest wprawdzie zwięzłe, jednakże wyraźnie i jednoznacznie określa powody, dla których Komisja uznała, że nie stoi w obliczu poważnych trudności w zakresie oceny zgodności omawianego tu systemu pomocy ze wspólnym rynkiem. Z uzasadnienia tego wynika bowiem, że główną przesłanką takiej konkluzji jest stwierdzenie, iż nie wydaje się, aby ów system mógł wywrzeć wpływ na wewnątrzwspólnotową wymianę handlową w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem.

71 Mając na uwadze treść orzeczeń przywołanych w pkt 63–65 niniejszego wyroku, uzasadnienie takie — przy uwzględnieniu charakteru aktu, w którym jest ono zawarte, i kontekstu tego aktu — należy uznać za wystarczające z punktu widzenia wymogu uzasadnienia przewidzianego w art. 190 traktatu. Zasadność tego uzasadnienia jest natomiast zagadnieniem odrębnym niemającym związku z owym wymogiem.

72 Choć wskazane byłoby wyraźne określenie przez Komisję w uzasadnieniu spornej decyzji kategorii odstępstwa spośród odstępstw wymienionych w art. 92 ust. 3 traktatu WE, które znalazło zastosowanie w tym konkretnym przypadku, i opisanie opłaty służącej finansowaniu systemu pomocy dla radiofonii — co uczyniła ona zresztą we wcześniejszej decyzji z dnia 23 lipca 2003 r. dotyczącej zmiany tego systemu — nie można stwierdzić nieważności spornej decyzji na podstawie art. 190 traktatu WE ze względu na brak szczegółowego uzasadnienia w zakresie tych konkretnych aspektów.

73 Jeśli chodzi w szczególności o zarzut dotyczący niewskazania w uzasadnieniu spornej decyzji kategorii odstępstwa przewidzianej w art. 92 ust. 3 WE, do której należy rozpatrywany system pomocy, ze stwierdzeń, iż „beneficjentami tej pomocy są stacje radiowe o zasięgu lokalnym" i że „nie wydaje się, aby mógł zostać wywarty wpływ na wewnątrzwspólnotową wymianę handlową w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem", wynika w sposób dorozumiany, że Komisja miała na myśli kategorię odstępstwa przewidzianą w art. 92 ust. 3 lit. c) traktatu WE, a w szczególności odstępstwo w postaci pomocy przeznaczonej na ułatwianie rozwoju niektórych działań, które w niniejszej sprawie — jak zresztą stwierdziła Komisja w decyzji z dnia 23 lipca 2003 r. — mają postać społecznej działalności nadawczej.

74 Jeśli chodzi wreszcie o brak w spornej decyzji wyraźnego uzasadnienia dotyczącego tego, czy sposób finansowania rozpatrywanego systemu pomocy w postaci opłaty od sprzedaży czasu reklamowego jest zgodny z traktatem, zarzut naruszenia art. 190 traktatu WE nie zasługuje w każdym razie na uwzględnienie, gdyż zdaniem Komisji nie należało badać tego zagadnienia, skoro opłata nie stanowi integralnej części rozpatrywanego systemu pomocy.

75 Zasadność powyższego twierdzenia nie może być natomiast przedmiotem oceny w ramach analizy zarzutu dotyczącego obowiązku uzasadnienia. Ocena ta zostanie zatem dokonana w dalszej części niniejszego wyroku, w ramach odpowiedzi na część pytania prejudycjalnego dotyczącą zarzutu naruszenia prawa polegającego na tym, że w spornej decyzji nie zostało stwierdzone, iż opłata od sprzedaży czasu reklamowego jest niezgodna ze wspólnym rynkiem.

76 W związku z powyższym należy stwierdzić, że w odniesieniu do obowiązku uzasadnienia analiza pytania postawionego przez sąd krajowy nie wykazała niczego, co mogłoby mieć wpływ na ważność spornej decyzji.

W przedmiocie zarzucanego błędu w ocenie okoliczności faktycznych dotyczących zmian w zakresie środków budżetowych przeznaczonych na finansowanie systemu pomocy dla radiofonii

77 W swym pytaniu, w zakresie w jakim dotyczy ono ważności spornej decyzji w odniesieniu do twierdzenia, iż środki budżetowe przeznaczone na finansowanie tego systemu pomocy nie uległy zwiększeniu, sąd krajowy wnosi do Trybunału o ustalenie, czy należy stwierdzić nieważność tej decyzji, skoro jej uzasadnienie, w którym jest mowa o tym, że środki budżetowe przeznaczone na finansowanie omawianego tu systemu pomocy nie uległy zwiększeniu, zawiera błąd co do okoliczności faktycznych, gdyż w rzeczywistości miało miejsce zwiększenie tych środków.

78 Zgodnie z orzecznictwem przy stosowaniu art. 92 ust. 3 traktatu WE Komisji przysługuje szeroki zakres uznania, z czym wiąże się dokonywanie złożonych ocen ekonomicznych i społecznych, które należy przeprowadzać w świetle uwarunkowań wspólnotowych. W tych ramach sprawowana przez sąd kontrola wykorzystania tego zakresu uznania ogranicza się do weryfikacji, czy przestrzegane były przepisy proceduralne oraz przepisy dotyczące uzasadnienia, a także do sprawdzenia prawidłowości dokonanych ustaleń faktycznych oraz tego, czy nie naruszono prawa bądź czy nie wystąpił oczywisty błąd w ocenie okoliczności faktycznych i czy nie doszło do nadużycia władzy (zob. w szczególności wyrok z dnia 11 września 2008 r. w sprawach

połączonych C-75/05 P i C-80/05 P Niemcy i in. przeciwko Kronofrance, dotychczas nieopublikowany w Zbiorze, pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo).

79 Należy zauważyć, iż w niniejszej sprawie twierdzenie Komisji, jakoby środki budżetowe przeznaczone na finansowanie omawianej tu pomocy nie uległy zwiększeniu, w chwili gdy zostało wyrażone, stanowiło ocenę mających nastąpić w przyszłości skutków systemu pomocy dla radiofonii, zwłaszcza w zakresie wpływów z opłaty od sprzedaży czasu reklamowego przeznaczonej na zasilanie FSER służącego finansowaniu tej pomocy.

80 Fakt, iż później okazało się, że środki przeznaczone na ten fundusz uległy w pewnym zakresie zwiększeniu, jest natomiast bez znaczenia.

81 Zgodność z prawem decyzji w sprawie pomocy państwa powinna być bowiem oceniana w świetle informacji, którymi Komisja dysponowała w momencie jej wydania, tym bardziej gdy chodzi o decyzję o niewnoszeniu zastrzeżeń wobec systemu pomocy wydaną w ramach wstępnego etapu badania przewidzianego w art. 93 ust. 3 traktatu WE, taką jak sporna decyzja (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Nuova Agricast, pkt 54 i 55).

82 Zważywszy, iż w ramach spornej decyzji Komisja musiała odnieść się do skutków systemu pomocy mających nastąpić w przyszłości, których nie można było przewidzieć w sposób dokładny, kwestionowanie decyzji z powodu zawartej w niej oceny, zgodnie z którą środki budżetowe przeznaczone na finansowanie omawianej tu pomocy nie uległy zwiększeniu, byłoby uzasadnione wyłącznie wtedy, gdyby ocena ta była w sposób rażący nieprawidłowa w świetle wiedzy, jaką Komisja dysponowała w momencie wydania tej decyzji.

83 Choć prawdą jest, że w odniesieniu do reklamy telewizyjnej art. 2 projektu dekretu, który został przyjęty jako dekret nr 97-1263, przewidywał podniesienie limitów, w ramach których mogły być ustalane stawki opodatkowania, należy stwierdzić, że w chwili zgłoszenia tego systemu pomocy Komisji nie ustalono jeszcze tych stawek opodatkowania w sposób przewidziany w art. 2 akapit trzeci tego projektu.

84 Ponadto nie ulega wątpliwości, że w tamtej chwili wysokość przychodów z reklam stanowiących podstawę opłaty od sprzedaży czasu reklamowego również nie była znana i mogła być jedynie przedmiotem przewidywań.

85 Przy tak wielu zmiennych stanowiących elementy niepewne, które Komisja musiała ocenić z uwzględnieniem między innymi elementów ocennych zawartych w zgłoszeniu rozpatrywanego systemu pomocy i ewentualnie informacji przekazanych przez władze krajowe, Trybunał nie może stwierdzić oczywistego błędu w ocenie tych elementów.

86 Należy stąd wnosić, że jeżeli chodzi o rzekomy błąd w ocenie okoliczności faktycznych, analiza pytania postawionego przez sąd krajowy nie wykazała niczego, co mogłoby mieć wpływ na ważność spornej decyzji.

W przedmiocie zarzucanego naruszenia prawa w zakresie zgodności opłaty od sprzedaży czasu reklamowego z traktatem

87 W swym pytaniu, w zakresie w jakim dotyczy ono ważności spornej decyzji w związku z oceną zgodności z traktatem sposobu finansowania systemu pomocy dla radiofonii ustanowionego na okres od 1998 do 2002 r., sąd krajowy zwraca się do Trybunału o ustalenie, czy powinno mieć miejsce stwierdzenie nieważności tej decyzji ze względu na niezgodność opłaty od sprzedaży czasu reklamowego ze wspólnym rynkiem,

w sytuacji gdy jest ona pobierana również od reklamy radiowej i telewizyjnej emitowanej z zagranicy i adresowanej do odbiorców we Francji, podczas gdy wpływy z tej opłaty służą finansowaniu systemu pomocy, z której mogą korzystać jedynie lokalne stacje radiowe mające siedzibę we Francji.

88 Choć — jak przypomniano w pkt 78 niniejszego wyroku — przy stosowaniu art. 92 ust. 3 traktatu WE Komisji przysługuje szeroki zakres uznania, owo uznanie objęte jest jednak pewnymi ograniczeniami, których przestrzeganie podlega kontroli ze strony sądu wspólnotowego.

89 Trybunał orzekł, iż sposób finansowania pomocy może doprowadzić do uznania niezgodności ze wspólnym rynkiem całego systemu pomocy. W konsekwencji badanie pomocy nie powinno być dokonywane w oderwaniu od skutków, jakie powoduje sposób jej finansowania. Przeciwnie, ocena działania pomocowego przez Komisję zawsze musi uwzględniać sposób finansowania pomocy, w przypadku gdy stanowi ona integralny składnik tego działania (zob. podobnie w szczególności ww. wyrok w sprawie Calster i in., pkt 49; wyrok z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie C-345/02 Pearle i in., Zb.Orz. s. I-7139, pkt 29).

90 W takim przypadku zgłoszenie działania pomocowego przewidziane w art. 93 ust. 3 traktatu WE powinno również obejmować informacje dotyczące sposobu finansowania pomocy, tak aby Komisja mogła przeprowadzić swoje badanie na podstawie kompletnych informacji. W razie ich braku nie można byłoby wykluczyć, że Komisja uzna za zgodne ze wspólnym rynkiem działanie pomocowe, które nie mogłoby zostać uznane za zgodne ze wspólnym rynkiem, gdyby miała ona wiedzę na temat sposobu jego finansowania (ww. wyrok w sprawie van Calster i in., pkt 50).

91 Jednakże podczas rozprawy Komisja podniosła, iż punktem wyjścia winna być zasada, zgodnie z którą opłata służąca finansowaniu działania pomocowego podlega zgłoszeniu przez państwo członkowskie i co za tym idzie, badaniu przez Komisję jedynie w sytuacji, gdy pierwsza ocena, której dokonuje dane państwo członkowskie, wykaże istnienie stosunku konkurencji pomiędzy podmiotami podlegającymi tej opłacie a beneficjentami danej pomocy. Zdaniem Komisji w przypadku gdy taki stosunek konkurencji nie występuje, nie istnieje interes wspólnotowy, którego ochrona wymaga zgłoszenia przez państwo członkowskie opłaty służącej finansowaniu działania pomocowego i zbadania tej opłaty przez Komisję.

92 Z powyższym twierdzeniem nie można się zgodzić.

93 Choć kwestia istnienia stosunku konkurencji pomiędzy podmiotami zobowiązanymi z tytułu opłaty i beneficjentami pomocy, której finansowaniu służy ta opłata, ma niezaprzeczalnie znaczenie w ramach materialnej kontroli zgodności działania pomocowego ze wspólnym rynkiem przeprowadzanej przez Komisję, nie można jednak nadawać jej roli dodatkowego kryterium określającego zakres obowiązku zgłoszenia pomocy przewidzianego w art. 93 ust. 3 traktatu WE.

94 W przypadku opłaty, która stanowi sposób finansowania systemu pomocy — jak ma to miejsce w sprawie przed sądem krajowym — nie ulega wątpliwości, że istnieje interes wspólnotowy, którego ochrona wymaga zgłoszenia przez państwo członkowskie tego systemu, w tym także sposobu finansowania stanowiącego jego integralną część, w celu umożliwienia Komisji dostępu do wszelkich informacji niezbędnych do oceny zgodności tego działania ze wspólnym rynkiem, która to ocena należy do wyłącznych kompetencji Komisji, przy czym ich wykonywanie podlega kontroli sądu wspólnotowego (zob. podobnie w szczególności wyrok z dnia 18 lipca 2007 r. w sprawie C-119/05 Lucchini, Zb.Orz. s. I-6199, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo).

95 Skuteczność owych wyłącznych kompetencji byłaby bowiem zagrożona, gdyby ich wykonywanie uzależnione było od wstępnej i jednostronnej oceny dokonywanej przez każde państwo członkowskie z osobna w odniesieniu do kwestii istnienia stosunku konkurencji pomiędzy podmiotami zobowiązanymi z tytułu opłaty i beneficjentami pomocy, której finansowaniu ta opłata służy.

96 Miałoby to miejsce zwłaszcza w kontekście, w jaki wpisują się system pomocy i opłata, będące przedmiotem sprawy przed sądem krajowym, ponieważ system ten dotyczy pomocy, której beneficjenci działają w obrębie rynku, o którym nie można powiedzieć, iż jest w sposób oczywisty odrębny od rynku, z którym związane są podmioty podlegające tej opłacie.

97 Odpowiedź, jakiej należy udzielić na pytanie dotyczące istnienia stosunku konkurencji pomiędzy beneficjentami pomocy i podmiotami podlegającymi opłacie, może być w wielu przypadkach dyskusyjna, czego dowodem jest odmienność opinii wyrażonych w ramach niniejszego postępowania prejudycjalnego, zarówno w uwagach na piśmie, jak i w toku rozprawy. Dla jej udzielenia konieczne jest bowiem szczegółowe zbadanie charakterystycznych cech właściwych rynków w ramach materialnej kontroli działania pomocowego, do której dokonania uprawniona jest wyłącznie Komisja pod kontrolą sądu wspólnotowego.

98 Należy ustalić, czy Komisja powinna była uwzględnić opłatę od sprzedaży czasu reklamowego w toku badania omawianego tu systemu pomocy w związku z faktem, iż zgodnie z orzecznictwem przytoczonym w pkt 89 niniejszego wyroku powinna ona być uznana za integralny składnik systemu pomocy dla radiofonii, którego finansowaniu służy ta opłata.

99 Aby opłatę można było uznać za integralny składnik pomocy, niezbędne jest istnienie, w świetle znajdujących zastosowanie uregulowań krajowych, nierozerwalnego związku między opłatą a pomocą w tym znaczeniu, że dochody uzyskane z opłaty są

obowiązkowo przeznaczane na finansowanie pomocy i wpływają bezpośrednio na stopień natężenia pomocy, a w konsekwencji na ocenę zgodności tej pomocy ze wspólnym rynkiem (zob. w szczególności wyrok z dnia 15 czerwca 2006 r. w sprawach połączonych C-393/04 i C-41/05 Air Liquide Industries Belgium, Zb.Orz. s. I-5293, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo).

100 W niniejszym przypadku zgodnie z art. 3 i 6 dekretu nr 97-1263 wpływy netto z opłaty od sprzedaży czasu reklamowego zasilają FSER, z którego wypłacana jest pomoc dla radiofonii przez komisję FSER. Opłata ta jest pobierana specjalnie i wyłącznie w celu finansowania działań pomocowych, o których tu mowa (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawie van Calster i in., pkt 55).

101 Ów ścisły związek pomiędzy opłatą od sprzedaży czasu reklamowego i pomocą, której finansowaniu ona służy, wynika zresztą w sposób oczywisty zarówno z tytułu dekretu nr 97-1263 „w sprawie ustanowienia opłaty parafiskalnej na rzecz funduszu pomocy dla radiofonii" oraz z tytułów dwóch części tego dekretu (i tym samym z jego struktury), zatytułowanych odpowiednio „Środki [FSER]" i „W przedmiocie przyznawania pomocy".

102 Opłata od sprzedaży czasu reklamowego różni się ponadto co do istoty od opłat służących finansowaniu działań pomocowych będących przedmiotem różnych spraw, które doprowadziły do wydania przez Trybunał wyroków, na które powołuje się Komisja i w których Trybunał stwierdził brak — w świetle znajdujących zastosowanie uregulowań krajowych — nierozerwalnego związku między opłatą a pomocą (wyrok z dnia 13 stycznia 2005 r. w sprawie C-175/02 Pape, Zb.Orz. s. I-127; ww. wyrok w sprawie Distribution Casino France i in.).

103 W powyższych sprawach wniosek taki był oparty na konstatacji, iż w świetle znajdujących zastosowanie uregulowań krajowych wpływy uzyskane z poszczególnych opłat nie oddziałują bezpośrednio na stopień natężenia pomocy.

104 W niniejszej sprawie wpływy netto z opłaty są przeznaczone wyłącznie i w całości na finansowanie pomocy dla radiofonii, w związku z czym wpływają bezpośrednio na stopień jej natężenia. Choć prawdą jest, że pomoc ta jest przyznawana przez komisję FSER, wiadomo, że organ ten nie może przeznaczyć środków, którymi dysponuje, na inne cele niż ta pomoc.

105 I tak art. 7 dekretu nr 97-1263 stanowi, że pomoc będzie, w miarę dostępnych środków, przydzielana przez komisję FSER. Poza tym bezsprzeczny jest fakt, że środki FSER inne niż środki pochodzące z wpływów z opłaty od sprzedaży czasu reklamowego mają charakter marginalny.

106 Choć subwencja na zagospodarowanie i pomoc na wyposażenie są ograniczone do pewnej maksymalnej kwoty i są obliczane na podstawie specyficznych kryteriów, ich wysokość — jeżeli nie przekracza ona dopuszczalnej kwoty maksymalnej — ustala się jednak zasadniczo w granicach szacowanych wpływów z opłaty od sprzedaży czasu reklamowego.

107 Odnosi się to zresztą w jeszcze bardziej ewidentny sposób do rocznej pomocy operacyjnej będącej zdecydowanie najważniejszym rodzajem pomocy dla radiofonii, skoro stanowiła ona przykładowo ponad 96% całkowitej kwoty pomocy wypłaconej w 2003 r. zgodnie z informacjami przytoczonymi w toku rozprawy przez Régie Networks, które nie zostały zakwestionowane.

108 Zgodnie z art. 17 dekretu nr 97-1263 kwota tej pomocy operacyjnej jest bowiem ustalana na podstawie tabeli stawek sporządzonej przez komisję FSER, dla której punkt wyjścia stanowią wpływy ze zwyczajnej bieżącej działalności danej stacji radiowej przed potrąceniem kosztów związanych ze sprzedażą czasu reklamowego.

109 Tymczasem podczas rozprawy Régie Networks wyjaśniła — a jej twierdzeniom również nikt nie zaprzeczył — że wspomniana tabela stawek jest sporządzana z uwzględnieniem środków FSER stwierdzonych w poprzedzającym roku, przewidywanej kwoty przychodów z opłaty od sprzedaży czasu reklamowego zapisanej w pierwotnej ustawie w sprawie budżetu oraz prognoz rozwoju rynku reklamowego.

110 Wreszcie choć możliwe podwyższenie rocznej pomocy operacyjnej przewidziane w art. 17 akapit drugi dekretu nr 97-1263 jest ograniczone do 60%, jej wysokość na okres roku jest ustalana — w granicach tej maksymalnej kwoty — również w miarę dostępnych środków, a zatem w szczególności przychodów lub przewidywanych przychodów z opłaty od sprzedaży czasu reklamowego.

111 W tych okolicznościach dochody z opłaty mają wpływ na stopień natężenia wypłacanej pomocy dla radiofonii. Przyznawanie tej pomocy, jak również w dużej mierze jej zakres zależą bowiem od dochodów z opłaty.

112 Należy stąd wnosić, że opłata od sprzedaży czasu reklamowego jest integralnym składnikiem systemu pomocy dla radiofonii, którego finansowaniu służy ta opłata.

113 W związku z tym Komisja zobowiązana była uwzględnić tę opłatę w toku badania rozpatrywanego systemu pomocy, a ściślej rzecz biorąc, po zgłoszeniu tego systemu, w ramach wstępnego etapu badania pomocy przewidzianego w art. 93 ust. 3 traktatu WE.

114 Tymczasem wiadomo, że choć ów system finansowania został zgłoszony Komisji — stanowił bowiem tytuł I projektu dekretu, który został następnie przyjęty jako dekret nr 97-1263 — Komisja nie zbadała go w ramach postępowania, po zakończeniu którego wydana została sporna decyzja. W postępowaniu przed Trybunałem Komisja twierdziła bowiem, że badanie tego rodzaju nie powinno mieć miejsca, gdyż opłata od sprzedaży czasu reklamowego nie stanowi integralnej części systemu pomocy dla radiofonii.

115 Należy zresztą zauważyć, iż pismem z dnia 8 maja 2003 r. Komisja wniosła zastrzeżenia wobec sposobu finansowania zmienionego systemu pomocy dla radiofonii, który co do istoty niczym nie różnił się od opłaty od sprzedaży czasu reklamowego będącej przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, uznając, że jest on sprzeczny

z ogólną zasadą — wielokrotnie podnoszoną przez Komisję i która została potwierdzona przez Trybunał w wyroku z dnia 25 czerwca 1970 r. w sprawie 47/69 Francja przeciwko Komisji, Rec. s. 487 — zgodnie z którą przywożone produkty i usługi powinny być zwolnione z wszelkich opłat parafiskalnych przeznaczonych na finansowanie systemu pomocy, z którego korzystają jedynie przedsiębiorstwa krajowe. Dopiero po dokonaniu zmiany w projekcie pomocy tego rodzaju, że opłata związana z pomocą obejmuje obecnie jedynie reklamy emitowane z Francji, Komisja postanowiła, pismem z dnia 28 lipca 2003 r., nie wnosić zastrzeżeń wobec tego systemu pomocy.

116 Zważywszy, iż Komisja, dokonując oceny zgodności rozpatrywanego systemu pomocy z postanowieniami traktatu w dziedzinie pomocy państwa, nie uwzględniła sposobu finansowania tej pomocy, mimo że był on integralną częścią tego systemu, należy stwierdzić, że ocena zgodności tego systemu ze wspólnym rynkiem jest bez wątpienia błędna.

117 A zatem z tego powodu należy stwierdzić nieważność spornej decyzji.

118 Na wypadek stwierdzenia nieważności spornej decyzji rząd francuski wniósł do Trybunału o ograniczenie skutków wydanego przezeń wyroku w czasie i wyłączenie spod tego ograniczenia jedynie tych przedsiębiorstw, które przed wydaniem wyroku zaskarżyły przed sądem pobieranie opłaty od sprzedaży czasu reklamowego lub wystąpiły z innym równoważnym środkiem prawnym w tym celu.

119 Komisja — również na wypadek stwierdzenia nieważności spornej decyzji — wniosła do Trybunału o utrzymanie w mocy skutków decyzji, której nieważność stwierdzono, aby uniknąć zakwestionowania zarówno pobierania opłaty, jak i przyznawania pomocy.

120 Na poparcie tego wniosku podniesiono w pierwszym rzędzie, że rozpatrywany system pomocy został zgłoszony Komisji i zatwierdzony przez nią, podobnie jak poprzedzające go systemy, i był stosowany przez długi czas. Rząd francuski uważa w szczególności, że obowiązek odzyskania odpowiednich kwot od FSER i lokalnych stacji radiowych za okres od 1998 do 2002 r. mógłby zagrozić ich finansom czy nawet ich istnieniu i stanowić zagrożenie dla pluralizmu mediów.

121 W tym zakresie należy przypomnieć, że jeśli jest to uzasadnione nadrzędnymi względami pewności prawa, Trybunał dysponuje na podstawie art. 231 akapit drugi WE, który przez analogię ma zastosowanie również w ramach wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczącego oceny ważności aktów wydanych przez instytucje Wspólnoty Europejskiej zgodnie z art. 234 WE, uprawnieniem do wskazania w każdym konkretnym przypadku skutków danego aktu prawnego, które powinny być uważane za ostateczne (zob. podobnie w szczególności wyrok z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie C-228/99 Silos, Rec. s. I-8401, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).

122 Zgodnie ze wskazanym orzecznictwem Trybunał korzystał z możliwości ograniczenia w czasie skutków stwierdzenia nieważności uregulowania wspólnotowego wówczas, gdy odwołanie się do nadrzędnych względów pewności prawa dotyczących wszelkich interesów — zarówno publicznych, jak i prywatnych — które występowały

w poszczególnych sprawach, uniemożliwiało zakwestionowanie pobrania lub uiszczenia kwot dokonanych na podstawie tego uregulowania w odniesieniu do okresu sprzed wydania wyroku (zob. ww. wyrok w sprawie Silos, pkt 36).

123 W niniejszym przypadku należy stwierdzić, że z jednej strony rozpatrywany system pomocy był stosowany przez okres pięciu lat i że w ramach tego systemu przyznano pomoc w znacznej wysokości licznym podmiotom. Z drugiej strony nadrzędne względy pewności prawa przywołane zarówno przez rząd francuski, jak i przez Komisję, a w szczególności fakt, iż rozpatrywany system został zgłoszony Komisji, a jej decyzja o zatwierdzeniu systemu nie została zaskarżona przed sądami wspólnotowymi, uzasadniają ograniczenie w czasie skutków stwierdzenia nieważności spornej decyzji.

124 Należy następnie przypomnieć, iż jeżeli Trybunał stwierdzi, w ramach postępowania wszczętego na podstawie art. 234 WE, nieważność aktu wydanego przez organ wspólnotowy, konsekwencją prawną jego orzeczenia jest spoczywający na właściwych organach Wspólnoty obowiązek przedsięwzięcia środków koniecznych do usunięcia stwierdzonej niezgodności z prawem, przewidziany w art. 233 WE w odniesieniu do wyroku orzekającego o niezgodności z prawem, który przez analogię ma zastosowanie w takich przypadkach (zob. w szczególności wyrok z dnia 9 września 2008 r. w sprawach połączonych C-120/06 P i C-121/06 P FIAMM i in. przeciwko Radzie i Komisji, dotychczas nieopublikowany w Zbiorze, pkt 123 i przytoczone tam orzecznictwo).

125 Wreszcie — jak przypomniano w pkt 94 niniejszego wyroku — Komisji przysługuje na podstawie traktatu wyłączna kompetencja w zakresie oceny zgodności pomocy państwa ze wspólnym rynkiem, która podlega kontroli sądu wspólnotowego.

126 A zatem należy zawiesić skutki stwierdzenia nieważności spornej decyzji do czasu wydania przez Komisję nowej decyzji, aby umożliwić jej usunięcie niezgodności z prawem stwierdzonej w niniejszym wyroku. Skutki te zostają zawieszone na okres, który nie może przekroczyć dwóch miesięcy od daty ogłoszenia niniejszego wyroku, w sytuacji gdyby Komisja zdecydowała o wydaniu tej nowej decyzji na podstawie art. 88 ust. 3 WE, i przez dodatkowy rozsądny okres, jeśli Komisja zdecyduje o wszczęciu postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE.

127 W związku z powyższym należy jednak przychylić się do wniosku rządu francuskiego o wyłączenie spod tego ograniczenia w czasie skutków niniejszego wyroku jedynie tych przedsiębiorstw, które przed datą ogłoszenia niniejszego wyroku zaskarżyły przed sądem pobieranie opłaty od sprzedaży czasu reklamowego wprowadzonej w art. 1 dekretu nr 97-1263 lub wystąpiły z innym równoważnym środkiem prawnym w tym celu.

128 W świetle powyższych ustaleń na pytanie postawione przez sąd krajowy należy odpowiedzieć, iż sporna decyzja jest nieważna. Należy jednak zawiesić skutki stwierdzenia nieważności tej decyzji do czasu wydania przez Komisję nowej decyzji na podstawie art. 88 WE. Skutki te zostają zawieszone na okres, który nie może przekroczyć dwóch miesięcy od daty ogłoszenia niniejszego wyroku, w sytuacji gdyby Komisja zdecydowała o wydaniu nowej decyzji na podstawie art. 88 ust. 3 WE, i przez dodatkowy rozsądny okres, jeśli Komisja zdecyduje o wszczęciu postępowania

przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE. Z tego ograniczenia w czasie skutków niniejszego wyroku zostają wyłączone jedynie te przedsiębiorstwa, które przed datą ogłoszenia niniejszego wyroku zaskarżyły przed sądem pobieranie opłaty od sprzedaży czasu reklamowego wprowadzonej w art. 1 dekretu nr 97-1263 lub wystąpiły z innym równoważnym środkiem prawnym w tym celu.

W przedmiocie kosztów

129 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Stwierdza się nieważność decyzji Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 10 listopada 1997 r. o niewnoszeniu zastrzeżeń wobec zmiany systemu pomocy na rzecz lokalnych stacji radiowych (pomoc państwa nr N 679/97 — Francja).

Należy zawiesić skutki stwierdzenia nieważności powyższej decyzji Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 10 listopada 1997 r. do czasu wydania przez Komisję nowej decyzji na podstawie art. 88 WE. Skutki te zostają zawieszone na okres, który nie może przekroczyć dwóch miesięcy od daty ogłoszenia niniejszego wyroku, w sytuacji gdyby Komisja zdecydowała o wydaniu nowej decyzji na podstawie art. 88 ust. 3 WE, i przez dodatkowy rozsądny okres, jeśli Komisja zdecyduje o wszczęciu postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE. Spod tego ograniczenia w czasie skutków niniejszego wyroku zostają wyłączone jedynie te przedsiębiorstwa, które przed datą ogłoszenia niniejszego wyroku zaskarżyły przed sądem pobieranie opłaty parafiskalnej od reklamy emitowanej drogą radiową i telewizyjną, wprowadzonej w art. 1 dekretu nr 97-1263 z dnia 29 grudnia 1997 r. w sprawie ustanowienia opłaty parafiskalnej na rzecz funduszu pomocy dla radiofonii, lub wystąpiły z innym równoważnym środkiem prawnym w tym celu.

Podpisy